

Sygn. akt V U 535/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 lipca 2013 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku

V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Krupińska

Protokolant: Anna Matwiejuk

po rozpoznaniu w dniu 30 lipca 2013 roku w Białymstoku

na rozprawie

sprawy W. N.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wcześniejszą emeryturę z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach

na skutek odwołania W. N.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 13 marca 2013 roku Nr (...)

I. Zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje W. N. wcześniejszą emeryturę z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach poczynając od 05 stycznia 2013 roku.

II. Orzeka, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygn. akt VU 535/13

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia

13 marca 2013 roku wydaną na podstawie art. 184 w związku z art.32 ustawy

z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r., Nr 153 poz. 1227 z późn. zm.) oraz na podstawie

§ 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) odmówił W. N. prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Organ rentowy stwierdził, że wnioskodawca nie spełnia warunków przewidzianych w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, bowiem na dzień 01 stycznia 1999 roku nie udowodnił wymaganego 15-letniego okresu pracy w tych warunkach.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił jako pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia w B(...) od 8 września 1971r. do 12 lipca 1993r., ponieważ odwołujący nie przedłożył świadectwa pracy w szczególnych warunkach.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył W. N. wnosząc

o przyznanie prawa do emerytury i uznanie wskazywanego powyżej okresu pracy w szczególnych warunkach w B(...), gdyż w tym okresie wykonywał czynności operatora żurawia co najmniej przez 15 lat.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. w odpowiedzi

na odwołanie podtrzymał stanowisko zajęte w sprawie, wnosząc o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie, dlatego zaskarżona

decyzja podlegała zmianie.

Zgodnie z art. 184 cytowanej na wstępie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku

z § 4 powołanego na wstępie Rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn wynoszący 15 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 – 20 lat dla kobiet, 25 lat dla mężczyzn. Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem. Natomiast art. 32 ust. 2 wyżej wymienionej ustawy stanowi, że dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ustępie 1 za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

W tym też zakresie należy stosować przepisy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., Nr 8, poz. 43). Zgodnie z § 3 i 4 wyżej wymienionego Rozporządzenia pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach wymienionych w wykazie A nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz posiada wymagany okres zatrudnienia 20 lat pracy dla kobiet oraz 25 lat pracy dla mężczyzn, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Okolicznością bezsporną w niniejszej sprawie jest, iż odwołujący urodził

się w dniu (...) roku, ukończył więc 60 lat. Wykazał wymagany przepisami okres składkowy i nieskładkowy wynoszący na dzień 1 stycznia 1999 roku 27 lat 1 miesiąc i 11 dni. Spór dotyczył zaliczenia okresu pracy w szczególnych warunkach od 8 września 1971r. do 12 lipca 1993r.

Organ rentowy decyzją z 13 marca 2013r. odmówił jego zaliczenia uznając za niewiarygodne w tym zakresie tak zwane ogólne świadectwo pracy wydane przez pracodawcę w dniu 20 lipca 1993r. (k.5 załączonych akt ZUS tom

Dz uwagi na niezgodność stanowiska pracy wskazanego w tym świadectwie ze stanowiskami wymienionymi w Rozporządzeniu Rady Ministrów z 7.02.1983r., z których wynikają tylko czynności operatora żurawia stanowią zatrudnienie w szczególnych warunkach natomiast wykazy zawarte w tym rozporządzeniu nie wymieniają stanowiska mechanik maszyn budowlanych (k. 5 załączonych akt ZUS, tom RI). Wstępnie należało podkreślić, że stosownie do treści art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS podstawa ustalenia zatrudnienia w szczególnych warunkach są przepisy dotychczasowe. Wykładni pojęcia „przepisy dotychczasowe” dokonał Sąd Najwyższy w uchwale siedmiu sędziów z dnia 13 lutego 2002r., III ZP 30/01 (OSNAPiUS 2002/10/243), wskazując na niektóre przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., z wyłączeniem tych, które zobowiązywały ministrów, kierowników urzędów centralnych i centralne związki spółdzielcze do ustalenia wykazu stanowisk pracy w podległych im zakładach pracy. Sąd Najwyższy stwierdził, że odesłanie do „przepisów dotychczasowych” w kwestii wykazów obejmujących świadczenie pracy w warunkach szczególnych, zawarte w art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, nie obejmuje przepisów kompetencyjnych § 1 ust. 2-3 rozporządzenia. Odesłanie odnosi się więc tylko do „wieku emerytalnego, rodzajów prac, stanowisk, warunków” uprawniających do wcześniejszej emerytury. To pozwala na wniosek, że „przepisy dotychczasowe”, o których mowa w odesłaniu, to § 2 ust. 1 rozporządzenia stanowiący, iż okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy; § 4-8a określające wiek emerytalny i okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach pracowników wykonujących prace wyszczególnione w wykazie A i B stanowiących załącznik do rozporządzenia oraz § 9-15 dotyczące wieku emerytalnego i warunków przechodzenia na emeryturę osób zatrudnionych w szczególnym charakterze. Tym samym wykonywanie pracy na stanowisku określonym w zarządzeniu resortowym, której nie wymieniono w wykazach A i B, stanowiących załącznik do rozporządzenia nie uprawnia do uzyskania emerytury na podstawie art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (por. wyrok Sądu Najwyższego z 20.10.2005r., I UK 41/05, OSNP 2006/19-20/306).

Podsumowując, wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których wyżej wymienionym osobom przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. rozporządzenia.

Zgodnie z ugruntowanym w orzecznictwie stanowiskiem świadectwo pracy w warunkach szczególnych wydane pracownikowi przez pracodawcę stanowi domniemanie i podstawę do przyjęcia, iż okres pracy w nim podany jest okresem pracy w warunkach szczególnych, o którym mowa w art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W sytuacji braku wymaganego świadectwa pracy w warunkach szczególnych wystawionego przez pracodawcę, Sąd może prowadzić postępowanie dowodowe zmierzające do ustalenia, czy praca wykonywana przez stronę, była wykonywana w warunkach wymaganych przepisami rozporządzenia, czy ubezpieczony zajmował któreś ze stanowisk pracy wymienionych w załącznikach 1 lub 2 do rozporządzenia (por. wyrok Sądu apelacyjnego w Katowicach z 4.11.2008r., III AUa 3113/08, Lex nr 552003). Z drugiej strony posiadanie świadectwa pracy potwierdzającego wykonywanie zatrudnienia w warunkach szczególnych nie wiąże organu rentowego i nie przesądza automatycznie o przyznaniu świadczenia emerytalnego na podstawie art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zw. z § 2 i 4 rozporządzenia. Świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 kpc, gdyż podmiot wydający to świadectwo nie jest organem państwowym ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Tylko dokumenty wystawione przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Natomiast omawiane świadectwo pracy traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 kpc, który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki podlega kontroli zarówno co do prawdziwości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25 maja 2004r., III UK 31/04, OSNP z 2005/1/13).

Odnosząc się do powyższego należało ustalić, czy w spornym okresie wnioskodawca był zatrudniony na stanowisku maszynisty żurawia samochodowego i montera maszyn budowlanych. Z wykazu A rozporządzenia, Działu V, pkt 3 i 5 oraz Dział XIV poz. 25 wynika, że do prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego zaliczono pracę maszynisty maszyn budowlanych i montera maszyn budowlanych.

Wobec braku dokumentacji za powyższy, sporny okres zatrudniania, Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe. Wnioskodawca zeznał, iż w spornym okresie pracował stale i w pełnym wymiarze wyłącznie jako operator żurawia oraz monter wind przyściennych na wysokości, natomiast pracodawca w wyżej wymienionym okresie wymienia powyższe stanowiska pracy w dokumentacji osobowej.

Nie może jednakże obecnie uzyskać świadectwa pracy w szczególnych warunkach potwierdzającego powyższe okoliczności z uwagi na likwidację pracodawcy.

Pełnomocnik odwołującego na rozprawie w dniu 30.07.2013r. wnosił o zaliczenie do okresu zatrudnienia szczególnych warunkach pracy maszynisty ciężkich maszyn budowlanych wykonywanych przez wnioskodawcę od 6.11.1974r. do 30.09.1975r. oraz od 1.08.1976r. do 12.07.1993r., wymienione w Wykazie A pkt 3 w wymiarze 16 lat i 11 miesięcy oraz prac wykonywanych na stanowisku montera maszyn budowlanych od 6.11.1974r. do 30.09.1975r. polegającej na montażu i demontażu wind przyściennych, wykonywanej na wysokości powyżej 25 metrów (10 miesięcy i 20 dni).

Zeznania odwołującego potwierdzili świadkowie: Z. M., T. T. i J. K..

Z. M. pracował w B.(...) od 1971r. do 1991r., przy czym od 1973r. do końca pracy był kierownikiem bazy sprzętowo – transportowej i bezpośrednim przełożonym odwołującego. Zdaniem świadka wnioskodawca pracował jako monter wind przyściennych na wysokości około rok, potem był wyłącznie maszynistą żurawia, początkowo 4 tonowego, potem 6 tonowego (e-protokół z 30.07.2013r. – n.cz. 13:16).

Pracę odwołującego na stanowisku powyższym potwierdził również J. K., zatrudniony w B.(...) od 1976r. do 1993r. jako maszynista żurawia. Świadek ten nie był przełożonym wnioskodawcy, ale współpracował z nim w tym okresie i zeznał, że wnioskodawca pracował wyłącznie jako operator żurawia stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (e-protokół z 30.07.2013r., n.cz. 24:36).

Wykonywanie pracy na stanowisku operatora żurawia przez wnioskodawcę potwierdził też świadek T. T. (e-protokół z 30.07.2013r., n.cz. 30:02).

Sąd dał wiarę powyższym zeznaniom, gdyż świadkowie byli zatrudnieni z odwołującym, są więc zorientowani w zakresie wykonywanych przez niego czynności. Zeznania świadków wzajemnie się uzupełniają i pokrywają. Ponadto zeznania te potwierdza zgromadzona w aktach osobowych dokumentacja dotycząca zatrudnienia w spornym okresie potwierdzająca pracę odwołującego na wskazywanych stanowiskach.

Sąd Najwyższy wielokrotnie podkreślał, że o uznaniu zatrudnienia za pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie decyduje treść dokumentów wystawianych przez pracodawcę, ale charakter czynności faktycznie wykonywanych przez pracownika (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 1998r., II UKN 570/97, OSNAPiUS 1999 nr 6, poz.213; z dnia 22 marca 2001r., II UKN 263/00, OSNAPiUS 2002 nr 22, 553).

Ponadto Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 28 kwietnia 2010r.,

I UK 337/09 (LEX nr 601991) i z dnia 12 maja 2010r., I UK 30/10 (LEX nr 590314) wyraził pogląd, iż o uznaniu stanowiska zatrudnienia jako pracy

w szczególnych warunkach przesądza nie nazwa stanowiska, użyta przez pracodawcę w świadectwie pracy odpowiadająca lub nieodpowiadająca nomenklaturze zawartej w rozporządzeniu wykonawczym właściwego ministra, lecz pozytywna weryfikacja dokumentu pod kątem zgodności rzeczywiście wykonywanej przez pracownika pracy z ustawowymi wymaganiami.

Odnosząc powyższe uwagi do stanu faktycznego w przedmiotowej sprawie stwierdzić należy, iż postępowanie dowodowe przeprowadzone w niniejszej sprawie wykazało, iż zakład pracy wydał wnioskodawcy świadectwo pracy z 30 lipca 1993r. (k. 5 akt ZUS, tom RI) zgodnie z czynnościami rzeczywiście przez niego wykonywanymi, z tym że nie jest to świadectwo pracy w szczególnych warunkach.

Uwzględniając powyższy sporny okres zatrudnienia należy wskazać, że łączny staż W. N. w warunkach szczególnych wynosi ponad wymagane ustawą 15 lat.

Reasumując Sąd uznał, iż wnioskodawca udowodnił co najmniej 15 – letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach, udowodnił na dzień 1.01.1999 roku, ogólny staż pracy wynoszący 25 lat, jak również ukończył 60 lat.

Dlatego Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał W. N. prawo do emerytury w obniżonym wieku od(...), to jest od daty ukończenia 60 roku życia, bowiem wniosek został złożony wcześniej w dniu 28 stycznia 2013r.

Z tych wszystkich powodów orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc.

Jednocześnie zgodnie z treścią art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS Sąd ustalił, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, bowiem dopiero postępowanie dowodowe przeprowadzone przed sądem, przesłuchani świadkowie oraz akta osobowe nadesłane przez właściwe archiwa pozwoliły na ustalenie spornego okresu pracy dotyczącego zatrudnienia w szczególnych warunkach w wymiarze co najmniej 15 lat z uwagi na brak ograniczeń dowodowych wynikających z art. 473 § 1 kpc.